

La diversitat lingüística i l'estàndard

Mònica López Bages
CNL Tarragona

Es pot completar amb la informació de Llibre blau: p. 176 i ss; p. 213 i ss

Tipus de variació lingüística

- **En l'espai** → VARIETATS GEOGRÀFIQUES O GEOLECTALS
- **En el temps** → VARIETATS HISTÒRIQUES
- **Segons el grup social o generacional** → VARIETATS SOCIALS
- **Segons la situació comunicativa** → REGISTRES (formals o informals)

Varietats geogràfiques del català (dialectes)

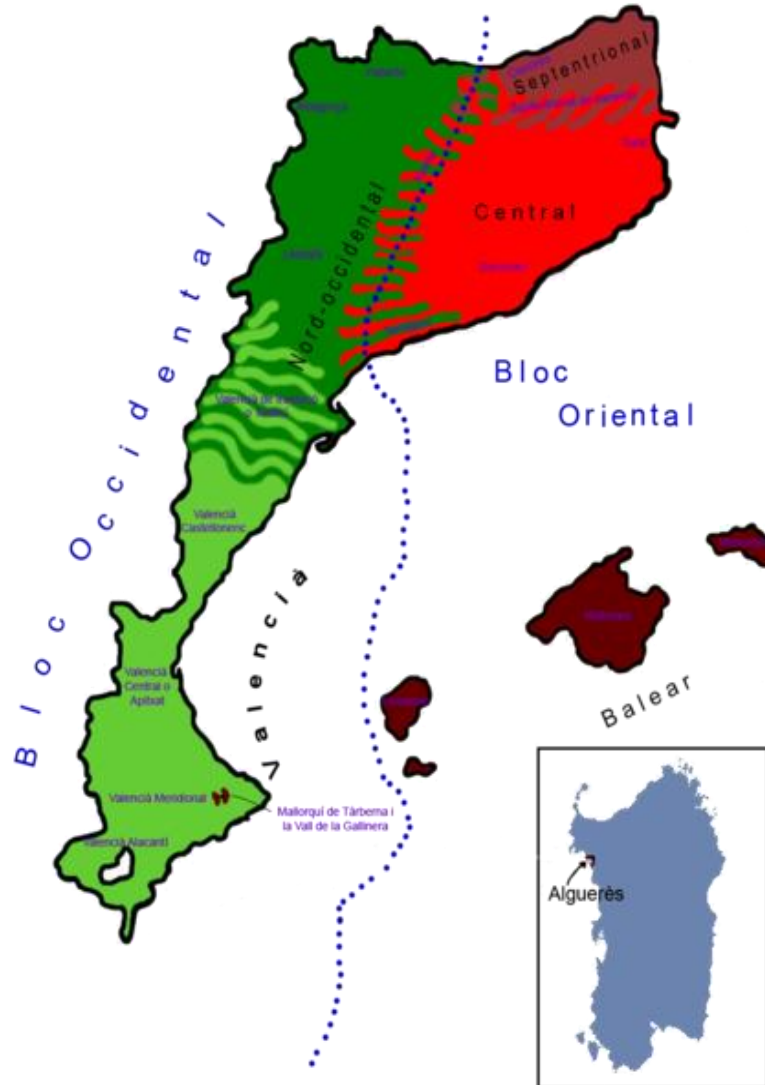
● Català oriental

- **Rossellonès (o català septentrional)**
- **Central** (inclou el septentrional de transició, el salat, el xipella, el barceloní i el tarragoní)
- **Balear** (mallorquí, menorquí i eivissenc)
- **Alguerès**

● Català occidental

- **Nord-occidental** (ribagorçà, pallarès i tortosí)
- **Valencià** (septentrional, central o apitxat, meridional)

Varietats dialectals del català

Diferències principals de les varietats dialectals

Oriental	Occidental
Neutralització A/E i O àtona	No neutralització A/E i O àtona
No-articulació de la [j] del dígraf –IX-	Articulació de la [j] del dígraf –IX-
Articulació fricativa de la X-	Articulació africada de la X-
1a persona del singular del Present d'Indicatiu [i], [u], ---	1a persona del singular del Present d'Indicatiu [o], [e]
Increment incoatiu –EIX-	Increment incoatiu –IX-, -ISC-

Registres

- L'ús de la llengua està afectat per uns factors que en determinen l'eficàcia i l'adequació a les diferents situacions de comunicació.
- Quatre factors determinen el registre lingüístic:
 - **Canal** que s'utilitza: oral o escrit
 - **Intencionalitat o propòsit** de l'emissor: informar, entretenir, convèncer...
 - **Relació entre emissor i receptor**, que determina la formalitat: proximitat, distància...
 - **Tema**: general, específic, tècnic...

Registres

- L'ús adequat dels registres és un indicatiu clar que l'usuari domina l'idioma.
- **1a classificació dels registres**
 - a) Segons la temàtica (contingut del discurs): registre de política, de l'esport, de l'art, dels docents...
 - b) Segons el tipus de discurs: oral (informal o vulgar i culte); escrit (informal, instrumental o literari)
 - c) Segons la relació entre emissor o receptor: familiar o educat

Quins són els registres? (Llibre blau, p. 177 i 178)

● Registres formals

- Registre científicotècnic
- Registres literari (culte)
- Registre periodístic i publicitari
- Registre juridicoadministratiu
- Registre estàndard

● Registres informals

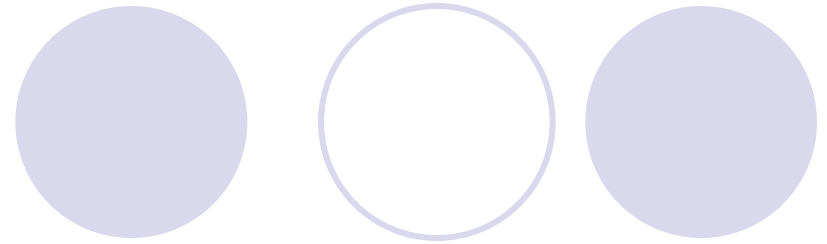
- Argots
- Registre col·loquial
- Registre vulgar

Correcció i adequació

- **ESTÀNDARD** → Marca la correcció lingüística → Està relacionat amb la normativa
- **REGISTRE** → Marca l'adequació

L'estàndard

VARIETATS			
Geogràfiques	Històriques	Socials	
ESTÀNDARD			
Intenció	Canal	Emissor - receptor	Tema
REGISTRES			

L'estàndard: definició

- Varietat supradialectal i de caràcter referencial compartida per tots els parlants d'una llengua, que s'allunya de les varietats dialectals i és d'ús general a l'escola, mitjans de comunicació...
- És el registre neutre, allunyat de les solucions col·loquials o familiars, però allunya de les científicotècniques, les massa específiques o literàries.

Relació estàndard i varietats dialectals

- Arran de la influència de les varietats geolectals, la normativa de la llengua catalana elaborada per l'IEC és:
 - **Policèntrica**
 - **Composicional**
 - **Polimòrfica**

ELABORACIÓ DE L'ESTÀNDARD:

Estàndard oral de la llengua catalana I. Fonètica

Estàndard oral de la llengua catalana II. Morfologia

L'estàndard en relació a les varietats dialectals

- Varietat **supradialectal**, coneguda per la majoria de parlants, i que han de conèixer els nous catalanoparlants.
- L'estàndard s'usa en **situacions formals** i en els **mitjans de comunicació**.
- L'estàndard s'ensenya a **l'escola** i als **cursos de llengua catalana**.